

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Кафедра зоології

Дипломна робота на тему:
**«РОЗМІРНО-ВІКОВА СТРУКТУРА ПОСЕЛЕНЬ UNIONIDAE
(MOLLUSCA, BIVALVIA) ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ»**

Виконав:

студент V курсу
природничого факультету
денної форми навчання
напряму підготовки «6.040102 Біологія*»
Фещук Р. В.

Керівник:

к. б. н. Васільєва Л. А.

Житомир – 2013

Зміст

Вступ.	3
Розділ 1. Огляд літератури.	6
1.1. Стан вивчення перлівницевих Центрального Полісся України.	6
1.2. Загальна характеристика регіону досліджень.	7
Розділ 2. Матеріал і методи досліджень.	14
2.1. Матеріал.	14
2.2. Методи дослідження.	14
2.3. Охорона праці.	19
Розділ 3. Поширення молюсків родини Unionidae на Центральному Поліссі України та аналіз їх угруповань.	21
Розділ 4. Розмірно-вікова структура поселень Unionidae Центрального Полісся.	24
Розділ 5. Використання матеріалів дипломної роботи при викладанні біології у загальноосвітніх навчальних зкладах.	42
Висновки.	66
Список використаних джерел.	68

ВИСНОВКИ

1. Для водойм та водотоків Центрального Полісся характерні шість видів перлівницевих, а саме: *U. pictorum*, *U. tumidus*, *U. crassus*, *A. anatina*, *A. cygnea*, *P. complanata*.

2. Щільність поселення перлівницевих коливається від 3 до 12 екз/м². Максимальне значення показника (12 екз/м²) спостерігається у р. Жерев для *U. tumidus*, найменше (3 екз/м²) – у р. Уборть для *U. crassus*. Зустрічальність *U. pictorum* є найвищою (91%), а найменше трапляння серед перлівницевих досліджуваного регіону має *A. cygnea* (27%).

3. Загалом для Центрального Полісся характерна досить висока подібність видового складу перлівницевих різних річок. Найбільшу подібність фаун перлівницевих мають річки Тня і Случ. Найменше спільних видів відмічено для Уборті та Ужа (57 %).

4. Встановлено, що у вибірках є молюски віком від трьох до 12 років. Домінуючими віковими групами впродовж всього періоду досліджень були чотирьох- – семирічні тварини (15-30%). Починаючи з восьмирічного віку, частка особин кожної наступної вікової групи стає все меншою, і тварини найстарших вікових класів представлені у вибірках одиничними особинами, або взагалі відсутні. Максимальна тривалість життя (12 років) зареєстрована для *A. cygnea* (ставок м. Радомишль), що є значно нижчою порівняно з літературними даними для цього ж виду у минулому столітті.

5. Розміри черепашок проаналізованих нами перлівницевих Центрального Полісся коливались від 36,5 мм (*U. pictorum*) до 109,2 мм (*U. pictorum*) для підродини Unioninae; від 49 мм (*P. complanata*) до 157,8 мм (*A. cygnea*) для підродини Anodontinae. Середнє значення довжини черепашки перлівницевих водотоків досліджуваного регіону варіює в межах від 49,3±1,59 до 131,50±2,19 мм.

Резюме

Фещук Р. В.

РОЗМІРНО-ВІКОВА СТРУКТУРА ПОСЕЛЕНЬ UNIONIDAE (MOLLUSCA, BIVALVIA) ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ

Дипломна робота

Для водойм та водотоків Центрального Полісся характерні шість видів перлівницевих. Найвищу зустрічальність має *U. pictorum*, найнижчу – *A. cygnea*. Щільність поселення перлівницевих коливається від 3 до 12 екз./м². Домінуючими віковими групами є чотирьох-семирічні тварини (15-30%). Максимальна тривалість життя (12 років) зареєстрована для *A. cygnea*. Розміри черепашок проаналізованих нами перлівницевих Центрального Полісся коливались від 36,5 мм (*U. pictorum*) до 109,2 мм (*U. pictorum*) для підродини Unioninae; від 49 мм (*P. complanata*) до 157,8 мм (*A. cygnea*) для підродини Anodontinae.

Ключові слова: перлівницеві, розмірно-вікова, статева структура, Центральне Полісся.

Резюме

Фещук Р. В.

РАЗМЕРНО-ВОЗРАСТНАЯ СТРУКТУРА ПОСЕЛЕНИЙ UNIONIDAE (MOLLUSCA, BIVALVIA) ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛЕСЬЯ

Дипломная работа

Для водоемов и водотоков Центрального Полесья характерны шесть видов перловицевых. Наивысшую встречаемость имеет *U. pictorum*, самую низкую – *A. cygnea*. Плотность поселения перловицевых колеблется от 3 до 12 экз./м². Доминирующими возрастными группами являются четырех-семилетние животные (15-30%). Максимальная продолжительность жизни (12 лет) зарегистрирована для *A. cygnea*. Размеры раковин проанализированных нами перловицевых Центрального Полесья колебались от 36,5 мм (*U. pictorum*) до 109,2 мм (*U. pictorum*) для подсемейства Unioninae, от 49 мм (*P. complanata*) до 157,8 мм (*A. cygnea*) для подсемейства Anodontinae.

Ключевые слова: перловицевые, размерно-возрастная, половая структура, Центральное Полесье.